

11 ביולי 2013

דחוף - בפקס

לכבוד
מר יהודה וינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה

א' נ',

הנדון: אסיר איקס נוסף – איפול גורף ובידוד מוחלט פסול

1. אנו פונים אליך בעקבות הדיווחים בתקשורת מהימים האחרונים, על קיומו של "אסיר איקס" נוסף בישראל, המוחזק זה שנים בכלא – בבידוד מוחלט - מבלי שהציבור יודע על קיומו.
2. כפי שדווח אתמול בעיתון "הארץ", האסיר מוחזק בתא ללא תלונות, ואינו בא במגע עם אסירים אחרים או עם הסוהרים – אשר אף אינם יודעים מי הוא או במה הואשם. כן פרט לטיול יומי קצר בחצר צמודה ונפרדת, הוא לא יצא מתאו זה מספר שנים.
3. כפי שהתרענו בפנייתנו אליך מיום 16.6.10 בעניינו של בן זייגיר המנות, מצב בו אסיר מוחזק לאורך זמן בבידוד מוחלט הוא מצב מסוכן ביותר. עוד בדו"ח משנת 1996 מנושא הפרדת אסירים, עמד צוות משותף של שבי"ס והמשרד לביטחון פנים על הסכנות הכרוכות בבידוד עמוק מסוג זה:

"ממצאי המחקרים בנושא הם חד-משמעיים ומלמדים כי הכליאה בהפרדה יוצרת תגובות פסיכוטיות עמוקות, כגון: הלוצינציות (חזותיות ואקוסטיות), מראות גוף מעוותות, תחושה של חנק ובלבול מחשבתי, אובדן זכרון, קושי להתרכז, אובססיות, מצבים פרנואידיים ועוד. זאת, בנוסף למצבים פיזיים עקב חרדה הנגרמת ע"י הכליאה בהפרדה. מובן שלמשך התקופה בה מוחזק אסיר בבידוד ישנה השלכה ישירה על תוצאות הלוואי של ההחזקה בנפרד, שכן אין דומה דין המוחזק לבד בתא יום אחד למי שמוחזק, כאמור, למשך תקופה של עשרה שבועות, חודשים או שנים. אין ספק שקיים פרק זמן גבולי שאחריו מרבית האנשים יחוו שהבידוד הינו בלתי נסבל ויסבלו, כתוצאה מכך, מתופעות ארוכות תווד" (עמ' 11 לדו"ח).

4. מתוך הכרה בנוזקים הבלתי הפיכים, העלולים להיגרם לאסיר המוחזק בהפרדה, גיבש הצוות מספר המלצות, אשר בעקבותיהן תוקן החוק בשנת תש"ס ונקבע הסדר חדש, האמור לאזן בין הצורך, הקיים לעתים לעשות שימוש באמצעי ההפרדה, לבין זכויות האדם של האסיר. העיקרון המנחה בהסדר שנקבע הוא, כי ההפרדה היא בבחינת מוצא אחרון, בו נוקטים רק כאשר אין כל דרך אחרת להתמודד עם סכנה קונקרטיה, הנשקפת

לאסיר או ממנו. הוא כולל מנגנוני בקרה ופיקוח שמטרתם להבטיח, כי לא ייעשה בכלי בעייתי זה שימוש מעבר לנדרש. גם כאשר קיים הכרת לשים אסיר בהפרדה, יש לעשות הכל כדי להבטיח, כי הדבר לא יגרור בידוד מוחלט ושליטת כל קשר עם בני אדם אחרים. אנו מקווים כי הפרסומים, לפיהם מקבל האסיר ביקורי משפחה ועורכי דין, נכונים הם; אולם לא די בכך – יש לעשות מאמץ עילאי כדי להבטיח, כי האסיר יבוא במגע עם בני אדם אחרים באופן יומיומי, אם על ידי הכנסתו לתא עם אסיר נוסף המוחזק אף הוא בהפרדה, ואם בכל דרך אחרת.

5. זאת ועוד – שוב אנו עדים למקרה מדאיג ביותר, בו מוטל איפול מוחלט וגורף על מעצרו והעמדתו לדין של אדם. מעצרים ומשפטים חשאיים אינם קבילים במדינה דמוקרטית חופשית; הם מאיימים באופן ממשי על שלטון החוק ופוגעים באופן עמוק באימון הציבור במערכת המשפט. בעוד ישנם מקרים חריגים, בהם קיימת הצדקה להטלת איפול על חקירה שמתנהלת לזמן מוגבל, מרגע שאדם נעצר – וודאי מרגע שהוא מועמד לדין – כבר לא יכולה להיות הצדקה לחשאיות כה גורפת. אף אם תיתכן הצדקה להמשך חיסיון על פרטים מסוימים מטעמים ביטחוניים הכרחיים, אין לאפשר הסתרת פרטים בסיסיים כגון עצם העובדה, כי אדם נעצר והועמד לדין; פרטי בית המשפט בפניו נשפט; העונש שהוטל עליו וכו'.

6. על חשיבותם הרבה של עקרון פומביות הדיון ושל זכות הציבור לדעת - אין צורך להכביר מלים. עקרון הפומביות משמש אמצעי חיוני להבטחת ביקורת ציבורית חופשית על מערכת אכיפת החוק ועל מערכת המשפט. הוא מבטיח שקיפות ביחס לשיקולי המדינה בניהול חקירות ובהעמדת אנשים לדין, ומשמש ערובה מרכזית למניעת שימוש לרעה בסמכויות הנרחבות, הניתנות בידי רשויות החקירה. כפי ש"אור השמש הוא חומר החיטוי הטוב ביותר" – כך החושך והחשאיות מספקים קרקע פורייה לשרירות לב שלטונית ולפגיעות בלתי מוצדקות בזכויות אדם.

7. לאור כל האמור לעיל, נבקש את התערבותך המיידית לבדיקת פרשה זו, ולנקיטת הצעדים הדרושים כדי לשים קץ לבידודו המוחלט והמסוכן של האסיר. בנוסף, נבקשך לפעול להסרת האיפול הגורף סביב הפרשה, ולקבוע הנחיות ברורות שבכוחן למנוע הישנות מקרים מסוג זה. כן נבקש לדעת, אם ישנם מקרים נוספים של אסירים המוחזקים בבידוד ובעילום שם, שדבר מעצרו או מאסרו לא נודע.

בכבוד רב,

לילה מרגלית, עו"ד